

Innhold

Forord	11
--------------	----

DEL I INNLEDNING

Kapittel 1

Pedagogisk psykologi som profesjonskunnskap	15
1.1 Læreren som profesjonell regissør	15
1.2 Skolens oppgaver og krav til profesjonalitet	16
1.3 Læreryrkets kunnskapsgrunnlag	22
1.4 Den myndige læreren	26
1.5 Pedagogisk psykologi som verktøy for lærere	27
1.6 Psykologi og politikk	30
Spørsmål og oppgaver	31
Utfyllende lesning	31

Kapittel 2

Den psykologiske teoriverdenen	33
2.1 Noen vitenskapsteoretiske perspektiver	33
2.2 Behaviorismen	35
2.3 Fenomenologisk og humanistisk psykologi	37
2.4 Psykoanalytisk teori	40
2.5 Kognitiv psykologi	41
2.6 Det sosialpsykologiske perspektivet	43
2.7 Konstruktivismen og sosiokulturell teori	45
2.8 Noen viktige skillelinjer	47
2.9 Det universelle og det spesielle	48
2.10 Psykologiske begreper som hypotetiske konstruksjoner	49
2.11 Teoretiske begreper og lærerens profesjonalitet	51

2.12	Psykologi og verdiforankring	52
2.13	Opplegget i denne boka	53
	Spørsmål og oppgaver	54
	Utfyllende lesning	54

DEL II LÆRING OG INDIVIDUELLE FORSKJELLER

Kapittel 3

Hva er læring?	57
3.1 Læring – et mangfoldig begrep	57
3.2 Hvordan vi kan bruke læringsteori	58
3.3 Hva er læring?	59
3.4 Behavioristisk versus kognitivt syn på læring	64
3.5 «Ferdig» eller konstruert kunnskap?	66
3.6 Læring som samspill	68
3.7 En oversikt over læringsteoriene	71
3.8 Læringskvalitet: Hva er god læring?	72
3.9 Hva de neste kapitlene i del II handler om	77
Spørsmål og oppgaver	77
Utfyllende lesning	78

Kapittel 4

Behavioristisk orienterte læringsteorier	81
4.1 Klassisk betinging	81
4.2 Operant betinging og forming av atferd	85
4.3 Neobehavioristiske læringsmodeller	98
Spørsmål og oppgaver	110
Utfyllende lesning	111

Kapittel 5

Kognitivt orienterte læringsteorier	113
5.1 Sosialkognitiv læringsteori: Bandura	113
5.2 Hukommelse og informasjonsbehandling	120
5.3 Metakognisjon	138
5.4 Læringsstrategier	139
5.5 Betydningen av struktur	143
5.6 Selvregulering	146

5.7 Strategisk læring	148
Spørsmål og oppgaver	150
Utfyllende lesning.	151

Kapittel 6

Konstruktivistiske læringsteorier	153
6.1 Det konstruktivistiske perspektivet	153
6.2 Jean Piaget – den utviklingsorienterte teoretikeren.	155
6.3 Grunnbegreper i Piagets teori.	157
6.4 Stadiene i Piagets teori om den intellektuelle utviklingen.	163
6.5 Anvendelse og kritikk av Piaget	170
6.6 Jerome Bruner – pedagogen blant psykologene.	177
6.7 Læringspyramiden – et populært gjenferd	186
Spørsmål og oppgaver	188
Utfyllende lesning.	188

Kapittel 7

Sosiokulturelle perspektiver på læring	191
7.1 Det sosiale perspektivet	191
7.2 Vygotskys bakgrunn.	192
7.3 Vygotskys syn på utvikling	195
7.4 Språket som psykologisk redskap.	196
7.5 Den proksimale utviklingssonen	199
7.6 Vygotskys syn på undervisning	203
7.7 Vygotskys syn på lek.	206
7.8 Vurdering av Vygotskys teori	207
7.9 Vygotskys etterfølgere: kulturhistorisk aktivitetsteori.	209
7.10 Å bygge læringsfelleskap	216
7.11 Digitale læringsfelleskap	218
Spørsmål og oppgaver	221
Utfyllende lesning.	222

Kapittel 8

Språk, tenkning og kommunikasjon	225
8.1 Språk og tenkning.	226
8.2 Teorier om språkutvikling.	230

8.3	Språket som system	232
8.4	Skriftlig og muntlig språk	235
8.5	Tospråklighet.	237
8.6	Språk og kommunikasjon: Bakhtin og de mange «stemmer».	239
8.7	Sosiolingvistiske forskjeller	243
	Spørsmål og oppgaver	250
	Utfyllende lesning.	250

Kapittel 9

	Individuelle forskjeller og tilpasset opplæring	253
9.1	Hva er tilpasset opplæring?	254
9.2	Teoretiske perspektiver på tilpasset opplæring	259
9.3	Individuelle forskjeller.	264
9.4	Litt testteori	273
9.5	Lese- og skrivevansker.	280
9.6	Matematikkvansker	285
9.7	Sosiale relasjonsvansker.	289
9.8	Andre spesialpedagogiske utfordringer.	293
9.9	Tilbud til elever med lærevansker	297
	Spørsmål og oppgaver	297
	Utfyllende lesning.	298

DEL III MOTIVASJON OG IDENTITET

Kapittel 10

	Motivasjon, følelser og behov	303
10.1	Hva er motivasjon?	303
10.2	Det følelsesmessige grunnlaget.	307
10.3	Behavioristiske perspektiver på motivasjon	309
10.4	Humanistiske motivasjonsteorier.	312
10.5	Prestasjonsmotivasjon	323
10.6	Utvikling av mestringmotivet: den gode og den onde sirkelen	328
10.7	Verdier, kultur og motivasjon	334
	Spørsmål og oppgaver	336
	Utfyllende lesning.	336

Kapittel 11

Kognitiv og sosialkognitiv motivasjonsteori	339
11.1 Selvoppfatning og selvutvurdering	340
11.2 Forventningenes betydning for motivasjonen	346
11.3 Attribusjonsteori	347
11.4 Personlighetsegenskaper og årsaksfortolkninger	352
11.5 Årsakstolkninger og konsekvenser for forventningene ..	357
11.6 Å tro at en kan klare noe	359
11.7 Hva påvirker personens tolkningsmønster?	360
11.8 Banduras teori om «self-efficacy»	361
11.9 Fortolkningsmønsteret kan endres	364
11.10 Ti gode råd for å stimulere elevenes motivasjon	366
Spørsmål og oppgaver	368
Utfyllende lesning	369

Kapittel 12

Identitet og identitetsutvikling	371
12.1 Personlighetens sosiale forankring	372
12.2 George Herbert Meads teori om det sosiale mennesket ..	373
12.3 Erik Homburger Eriksons teori om personlighetens utvikling	384
12.4 Kjønn og kjønnsidentitet	393
12.5 Flerkulturell identitet	396
Spørsmål og oppgaver	397
Utfyllende lesning	398

DEL IV ELEVEN I SAMFUNNET

Kapittel 13

Sosialisering – begreper og perspektiver	401
13.1 Hva er sosialisering?	401
13.2 Primær- og sekundærsosialisering	405
13.3 Ulike sosialiseringsinstanser	407
13.4 Det store samspillet: Bronfenbrenners bioøkologiske teori	409
13.5 Individ og samfunn	415

Spørsmål og oppgaver	418
Utfyllende lesning.....	418
Kapittel 14	
Sosialisering i hjem og lokalmiljø	421
14.1 Hvem bestemmer barneoppdragelsen?	421
14.2 Livet i barnefamilien	424
14.3 Barn og barnekultur – et produkt av vår tid?	438
14.4 Barns og unges fritidssysler.....	443
14.5 Barns og unges medieverden	449
14.6 Ungdom og modernitet.....	452
Spørsmål og oppgaver	455
Utfyllende lesning.....	455
Kapittel 15	
Skolen som sosialiseringsarena.....	459
15.1 Skolen som et mikrosystem	459
15.2 Følelsesmessig frakobling?	462
15.3 De instrumentalistiske understrømmene	465
15.4 Individualismen i skolen	470
15.5 Hva elevene lærer om makt.....	473
15.6 Hjelpsomhet og toleranse	478
15.7 Kjønn i skolen.....	479
15.8 Psykisk helse i skolen	489
15.9 Barn under press.....	491
Spørsmål og oppgaver	494
Utfyllende lesning.....	494
Litteratur.....	497
Bidelleste	524
Navneregister	526
Emneregister	533